

ZBB306 KODLU
SÜS BİTKİLERİ
YETİŞTİRİCİLİĞİ DERSİ
NOTLARI

Doç.Dr. Soner KAZAZ

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Bahçe Bitkileri Bölümü
06110-Ankara
skazaz@ankara.edu.tr

1-SÜS BİTKİSİ NEDİR?

Çiçekleri, meyveleri, yaprakları veya formu ile görsel etkinlik sergileyen veya bu özellikleri ile ön plana çıkan bitkilere **süs bitkisi** denir.

SÜS BİTKİLERİ

KESME
ÇİÇEKLER

DIŞ MEKAN
SÜS
BİTKİLERİ

İÇ MEKAN
SÜS
BİTKİLERİ

DOĞAL
ÇİÇEK
SOĞANLARI

KESME ÇİÇEK NEDİR?

Sepet, buket, çelenk ve aranjmanlarda kullanılan çiçek, gonca, dal ve yaprakların taze, kurutulmuş, boyanmış veya ağartılmış olarak kullanıma sunulmuş durumlarını ifade eder.

Örneğin; **karanfil, kesme gül, kasımpatı vb.**

KESME ÇİÇEK NEDİR?

SEPET

BUKET

ÇELENK

ARANJMAN

ÇİÇEK
GONCA
DAL
YAPRAK

TAZE
KURUTULMUŞ
BOYANMIŞ
AĞARTILMIŞ

Dış Mekan Süs Bitkileri: Dış mekanda peyzaj uygulamalarında kullanılmak üzere üretilip pazarlanan tür ve çeşitleri içermekte olup, süs ağaç ve çalıları, mevsimlik ve çok yıllık çiçekler, yer örtücü olarak kullanılan türler ve süs çimleri bu sınıf içinde değerlendirilir.

Örneğin **çınar, ateş diken, petunya** vb.

İç Mekan Bitkileri: İç mekanda kullanılmak üzere saksı ve kaplarda yetiştirilerek pazarlanan bitki tür ve çeşitlerini kapsamaktadır.

Örneğin barış çiçeği, menekşe, kalanşo vb.

Doğal iek Soğanları: Soğanlı, yumrulu ve rizomlu süs bitkileri; gövde, yaprak ve iek gibi toprak üstü organları gelişme mevsimini tamamladıktan sonra kuruyarak ölen ve yaz aylarında yaşamlarını toprak altında soğan, soğanımsı gövde (korm), yumru ve rizom şeklindeki depo organları ile devam ettiren bitkilerdir.

-Doğal iek Soğanları “GEOFİT” olarak adlandırılır.

-Genel olarak süs bitkisi olan geofitler “ÇİÇEK SOĞANLARI” olarak adlandırılır.

-Soğan; yeraltında depo organına sahip bitkileri tanımlamak için kullanılan genel bir kavramdır.

❖ **Çiçek soğanları** veya **soğanlı bitkiler** günümüzde gerek doğada doğal olarak yayılmış gösteren soğanlı süs bitkilerini gerekse kültüre alınarak kullanılan soğanlı süs bitkilerini içermektedir.

Örneğin, **çiğdem, lale, sümbül, siklamen** vb.

DÜNYADA SÜS BİTKİLERİ ÜRETİMİ VE TİCARETİ

Dünya Süs Bitkileri Üretim Alanları (Ha) (2012)

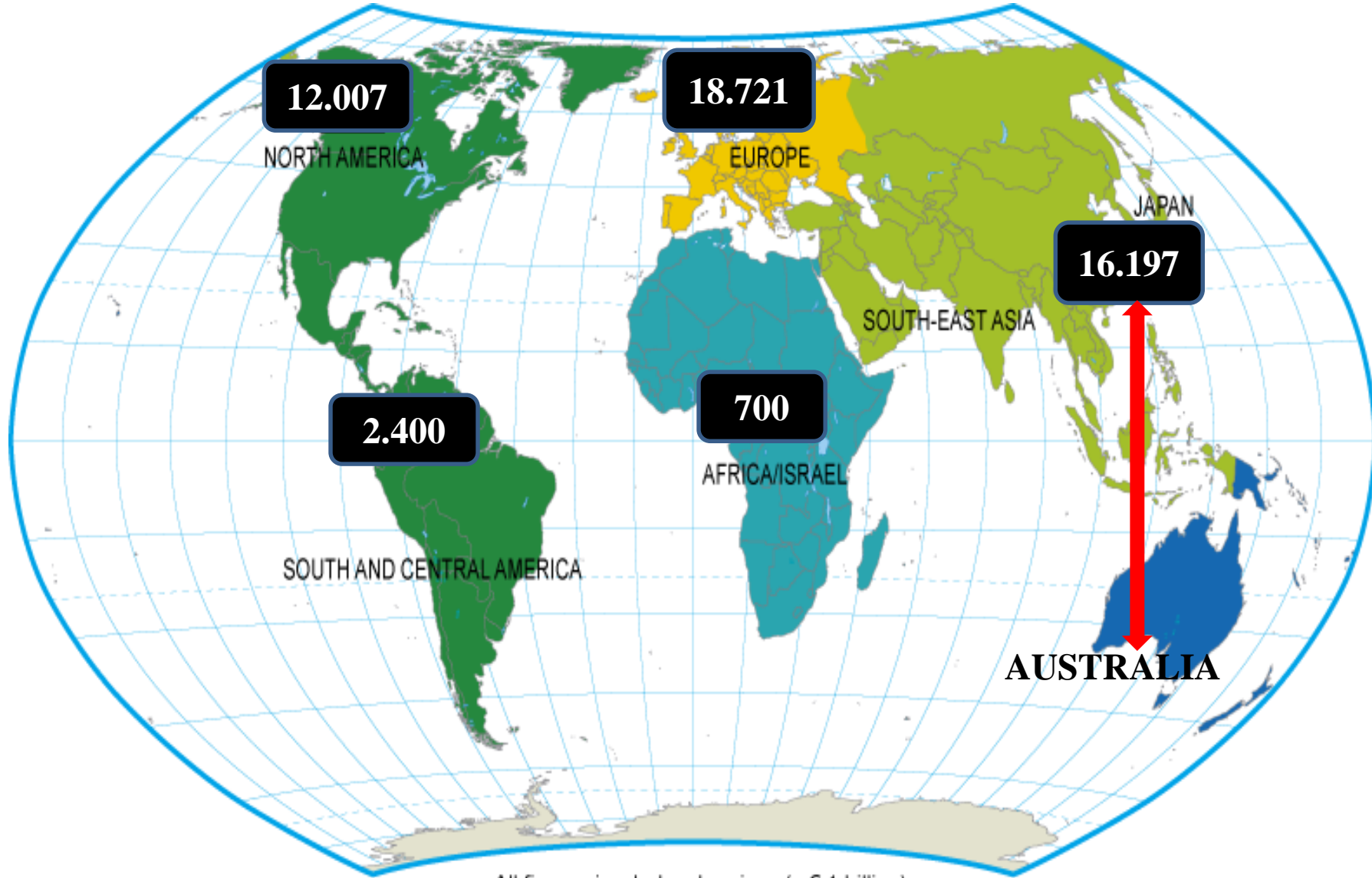
Kıta	Kesme Çiçek ve Saksılı Süs Bit.	Dış Mekan Süs Bit.	Çiçek Soğanları	Toplam
Avrupa	61.500	101.000	21.000	183.500
Orta Doğu	4100	1968	64	6132
Afrika	18.200	-	-	18.200
Asya/Pasifik	468.000	586.069	4892	1.058.961
Kuzey Amerika	17.000	203.902	2472	223.374
Orta ve Güney Amerika	83.000	-	-	83.000
Dünya	651.800	892.939	28.428	1.573.167

(=~1 milyon 573 milyon hektar)

Dünya Süs Bitkileri Üretim Değeri (x Milyon €) (2012)

Kıta	Kesme Çiç. ve Saksılı Süs Bit.	Dış Mekan Süs Bit.	Çiçek Soğanları	Toplam	Üretimdeki Payı (%)
Avrupa	12.300	5850	571,5	18.721,5	39,35
Orta Doğu	250	-	-	250	0,53
Afrika	800	-	-	700	1,27
Asya/Pasifik	8642	7450	105,2	16.197,2	28,52
Kuzey Amerika	3900	8107		12.007	25,24
Orta ve Güney Amerika	2400	-		2400	5,09
Dünya	28.192	17.650	676,7	50.275,70	100

Kıtalara Göre Dünya Süs Bitkileri Üretim Değeri (x Milyon €)

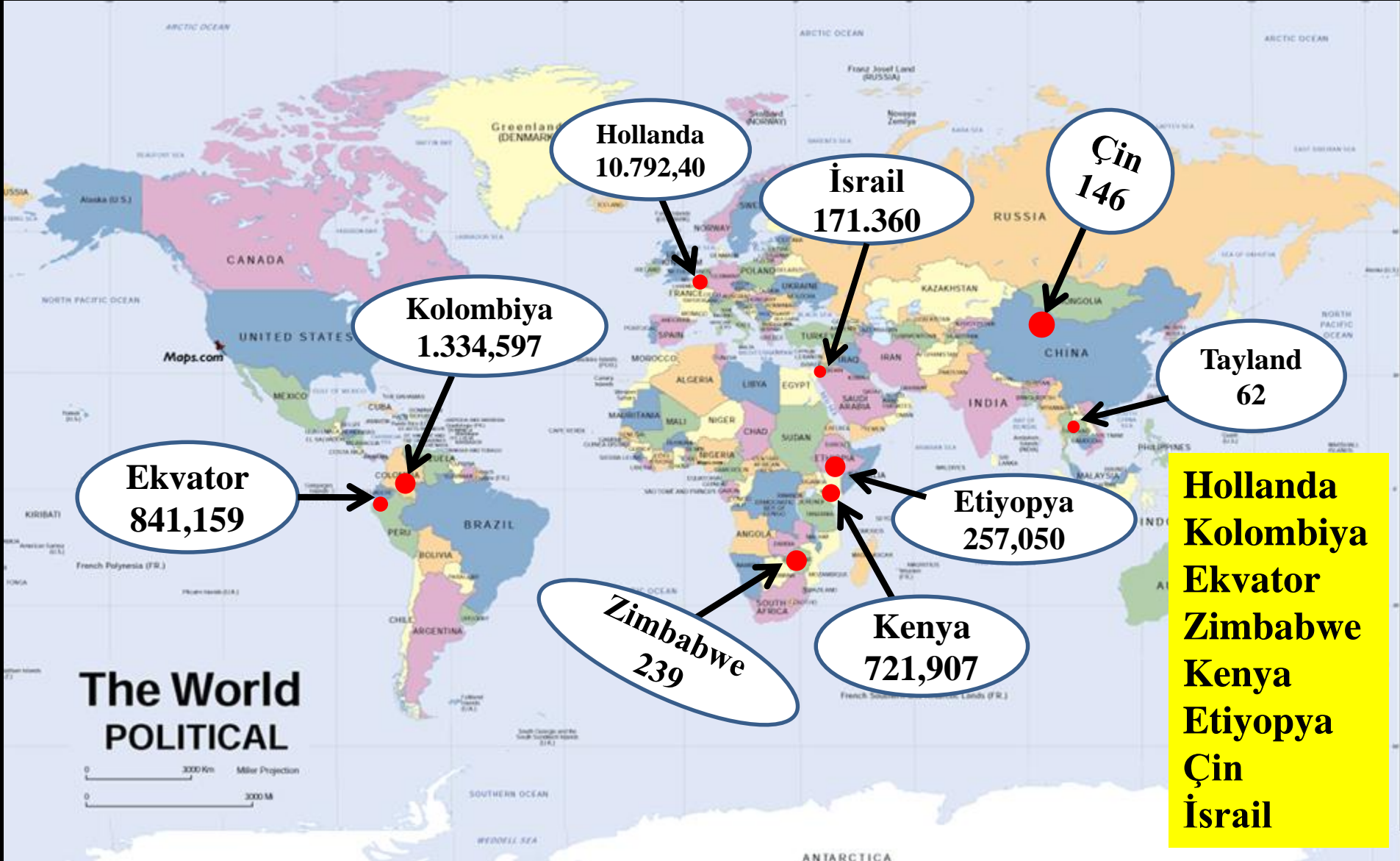
Dünyada Kesme Çiçek-İç Mekan Süs Bitkileri Üretimi Alan ve Değerleri (2012)

Kıta	Üretim Alanı (Ha)	Üretim Değeri (x Milyon €)
Avrupa	61.500	12.300
Orta Doğu	4100	250
Afrika	18.200	800
Asya/Pasifik	468.000	8642
Kuzey Amerika	17.000	3900
Orta ve Güney Amerika	83.000	2400
Dünya	651.800	28.192

DÜNYADA ÖNEMLİ SÜS BİTKİLERİ İHRACATÇI ÜLKELERİ

Ülke	İhracat Değeri (1000 \$)	Ülke	İhracat Değeri (1000 \$)
Hollanda	10.792,04	İspanya	347,83
Kolombiya	1.344,65	Kanada	305,56
Almanya	1.108,31	Çin	277,09
Belçika	1.003,84	Etiyopya	257,05
İtalya	885,27	Tayvan	190,96
Ekvator	841,16	Fransa	172,61
Kenya	721,91	İsrail	171,36
Danimarka	650,41	Diğerleri	2.277,45
ABD	417,53	Toplam	21.765,03

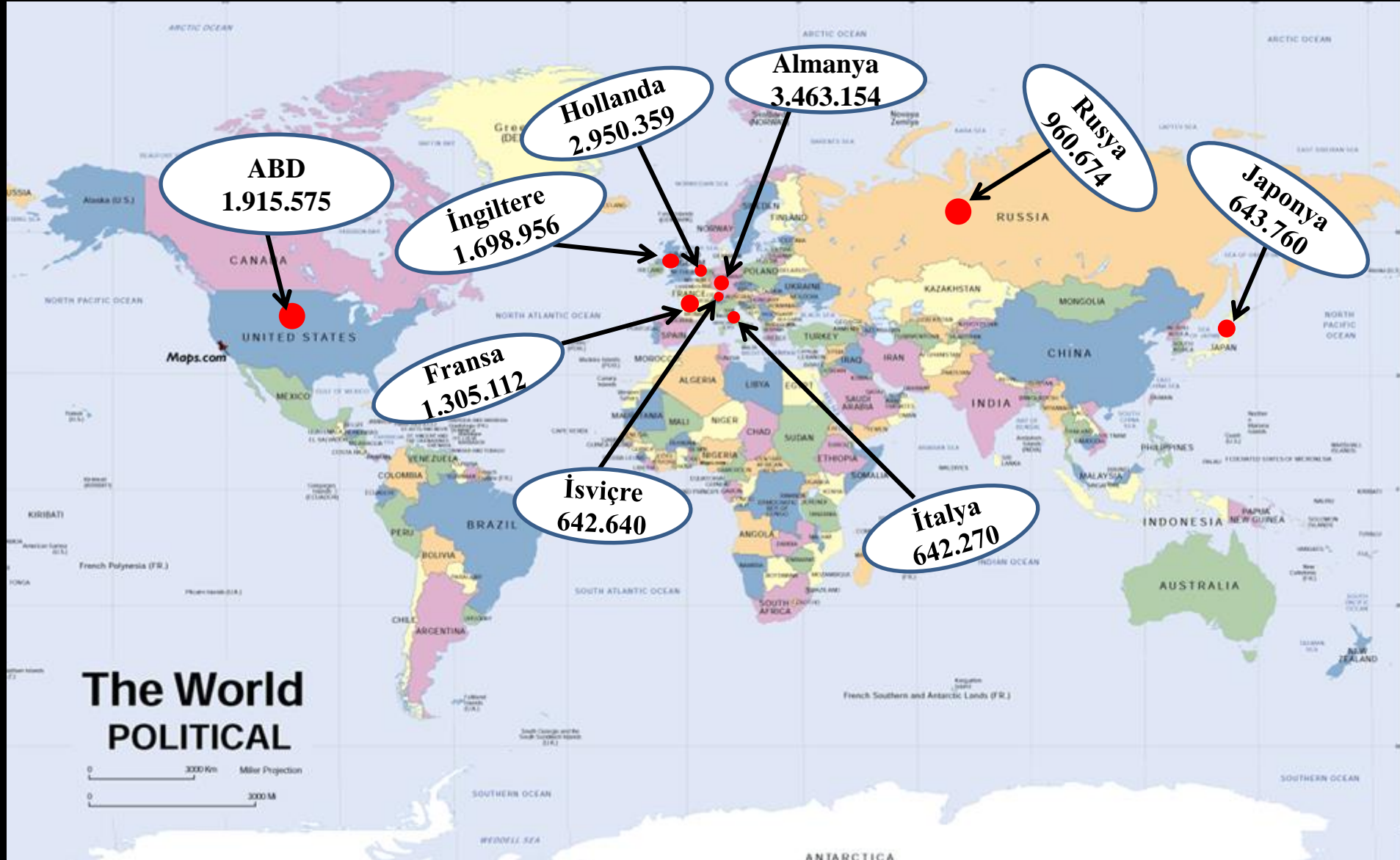
DÜNYADA ÖNEMLİ SÜS BİTKİLERİ İHRACATÇI ÜLKELERİ (x Milyon €)

DÜNYADA ÖNEMLİ SÜS BİTKİLERİ İTHALATÇI ÜLKELERİ

Ülke	İthalat Değeri (1000 \$)	Ülke	İthalat Değeri (1000 \$)
Almanya	3.463,15	İsviçre	642,64
Hollanda	2.095,36	İtalya	642,27
ABD	1.915,58	Avusturya	448,97
İngiltere	1.698,96	Kanada	406,15
Fransa	1.305,11	İsveç	342,85
Rusya	960,67	Danimarka	310,95
Belçika	735,8	Diğerleri	3836,9
Japonya	643,76	Toplam	19.449,12

DÜNYADA ÖNEMLİ SÜS BİTKİLERİ İTHALATÇI ÜLKELERİ (x Milyon €)

TÜRKİYE'DE SÜS BİTKİLERİ ÜRETİMİ VE TİCARETİ

TÜRKİYE'DE SÜS BİTKİLERİ ÜRETİMİ YAPILAN ÖNEMLİ İLLER

DIŞ MEKAN

Sakarya
İzmir
Yalova
Bursa
Manisa

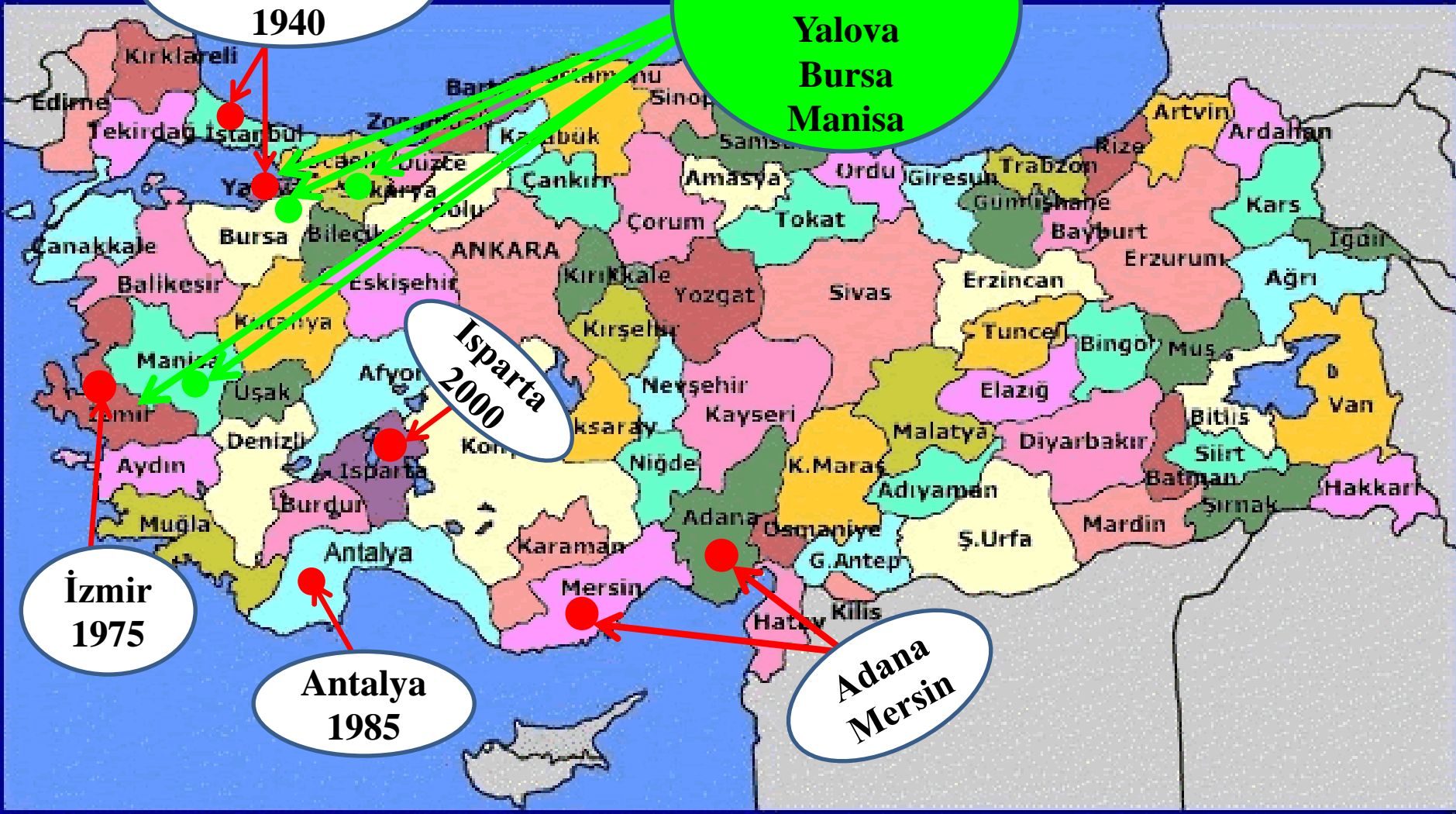
İstanbul
Yalova
1940

Isparta
2000

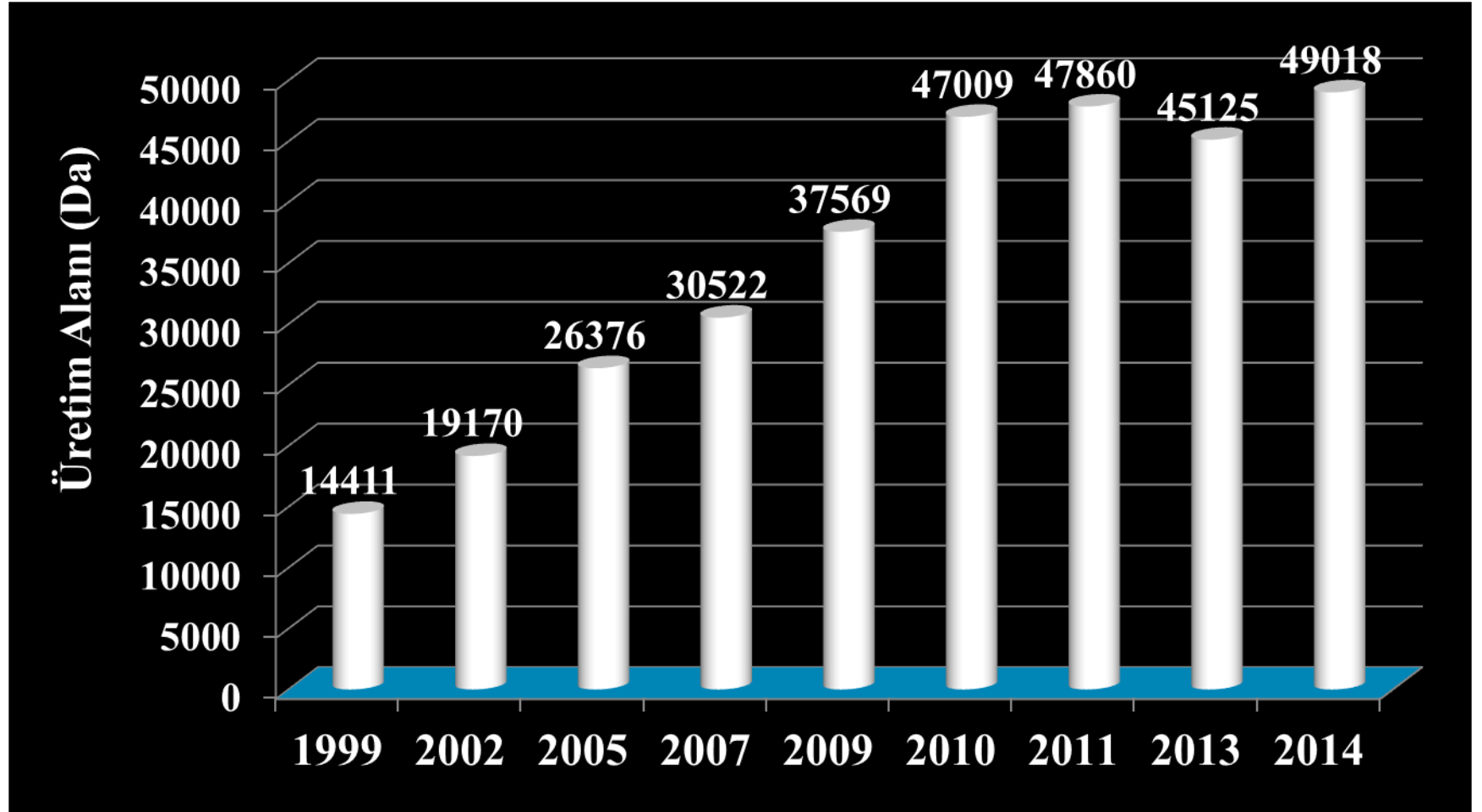
İzmir
1975

Antalya
1985

Adana
Mersin

Türkiye'nin Süs Bitkileri Üretim Alanları (1999-2014)

Türkiye'nin Süs Bitkileri Üretim Alanları (1999-2013)

Ürün Grubu	1999 Üretim Alanı (Da)	2010 Üretim Alanı (Da)	2013 Üretim Alanı (Da)
Kesme Çiçekler	7957,0	12.126	11.046,80
Dış Mekan (Tasarım) Bitkileri	5642,9	19.680	32.421,10
İç Mekan Süs Bitkileri	541,2	1135	1105
Doğal Çiçek Soğanları	270,4	649	552,80
TOPLAM	14.411,5	33.590	45.125,70

Türkiye’de İllere Göre Kesme Çiçek Üretim Alanları

İl	2013 Alan (Da)
Antalya	4333
İzmir	4190
Yalova	617,3
Isparta	485,5
İstanbul	197
Diğer	1010,44
TOPLAM	11.046,80

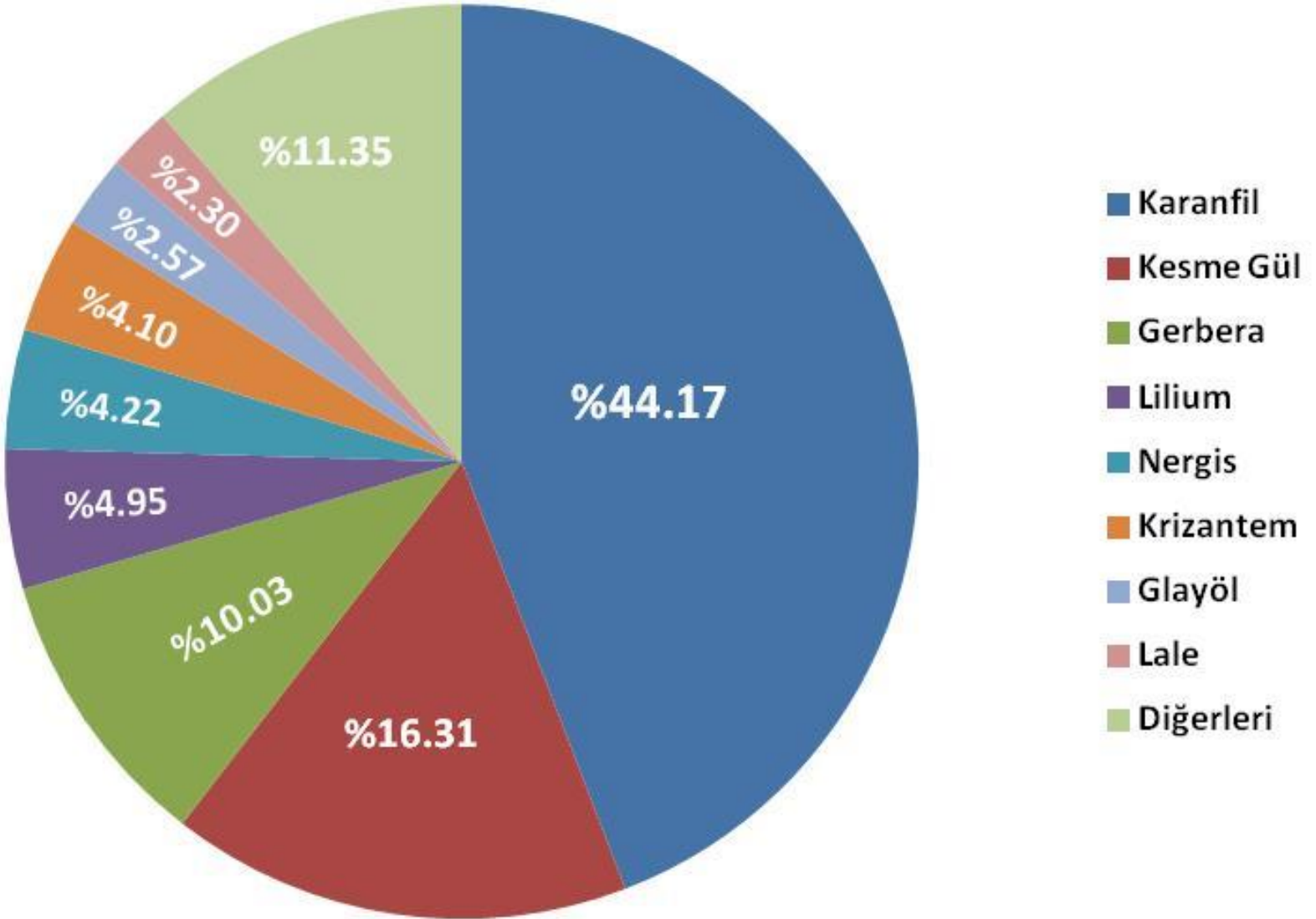
Türkiye’de Kesme Çiçek Üretim Alanlarının Türlere Göre Değişimi (1999-2013)

Tür	1999 Alan (Da)	2013 Alan (Da)
Karanfil	3770,8	4890
Kesme Gül	1173,0	1612
Gerbera	244,0	1131
Kasımpatı (Krizantem)	756,0	570
Lilium	?	518
Nergis	-	327
Glayöl	-	332
Diğer	2012,6	1666,8
TOPLAM	7957,0	11.046,80

Türkiye'de yetiştirilen kesme çiçek türleri

No	Tür	No	Tür	No	Tür
1	Karanfil	13	Freesia	25	Alstroemeria
2	Kesme Gül	14	Protea	26	Papatya
3	Gerbera	15	Lale	27	Süs Ayçiçeği
4	Kasımpatı	16	Ranunculus	28	Ornithogalum
5	Lilium	17	Hüsnüyusuf	29	Zinnia
6	Glayöl	18	Sümbül	30	Aster
7	Nergis	19	Orkide	28	Horoz İbiği
8	Şebboy	20	Statice	29	Sümbülteber
9	Gypsophila	21	Anthurium	30	Kala
10	Kesme Yeşillik	22	Iris	31	Nerine
11	Lisianthus	23	Starlıçe	32	Campanula
12	Solidago	24	Kadife	33	Aslanagzı

Kesme Çiçek Üretim Alanlarının Türlerine Göre Değişimi (2011)

Türkiye’de İllere Göre Dış Mekan Süs Bitkileri Üretim Alanları (2013)

İl	Alan (Da)
Sakarya	12.466,60
Yalova	1847,80
Bursa	2957,20
İstanbul	259,70
İzmir	6024,60
Diğer	8.865,30

Türkiye’de Bölgelere Göre İç Mekan Süs Bitkileri Üretim Alanları

Bölge	2013 Alan (Da)
Marmara	169,4
Ege	401,90
Akdeniz	499,5
Diğerleri	34,2
TOPLAM	1105

Türkiye’de İllere Göre İç Mekan Süs Bitkileri Üretim Alanları

İl	2013 Alan (Da)
Yalova	100
Mersin	117,2
İzmir	400
Antalya	191,1
Adana	143,6
Diğer	153,1
TOPLAM	1105

Türkiye’de Bölgelere Göre Doğal Çiçek Soğanları Üretim Alanları

Bölge	2013 Alan (Da)
Marmara	450,5
Ege	58
Akdeniz	12,2
Diğer	32,1
TOPLAM	552,8

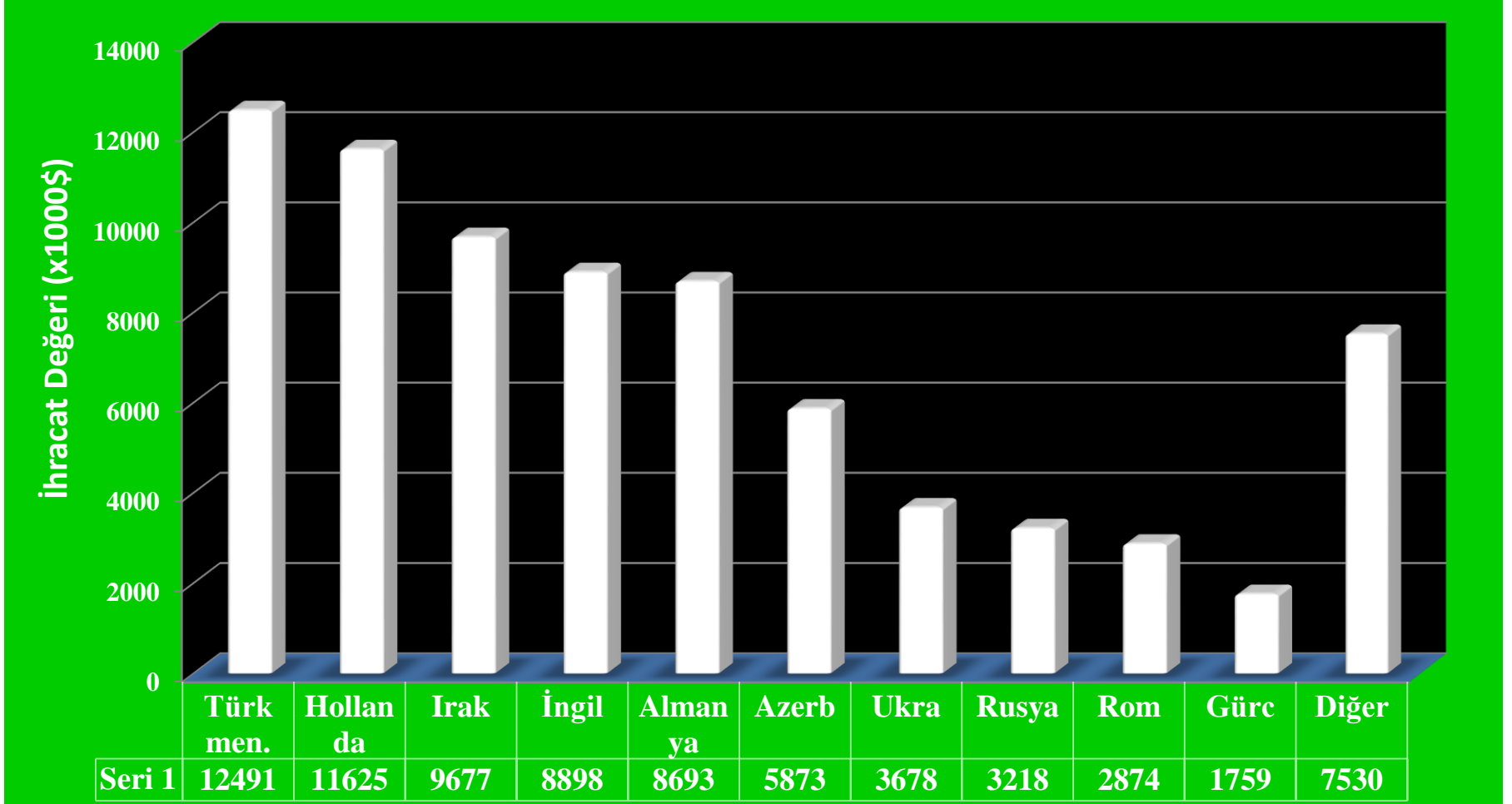
Türkiye’de İllere Göre Doğal Çiçek Soğanları Üretim Alanları

İl	2013 Alan (Da)
Balıkesir	255,6
Yalova	164,48
Antalya	12,12
İzmir	54,04
Diğer	66,56
TOPLAM	552,8

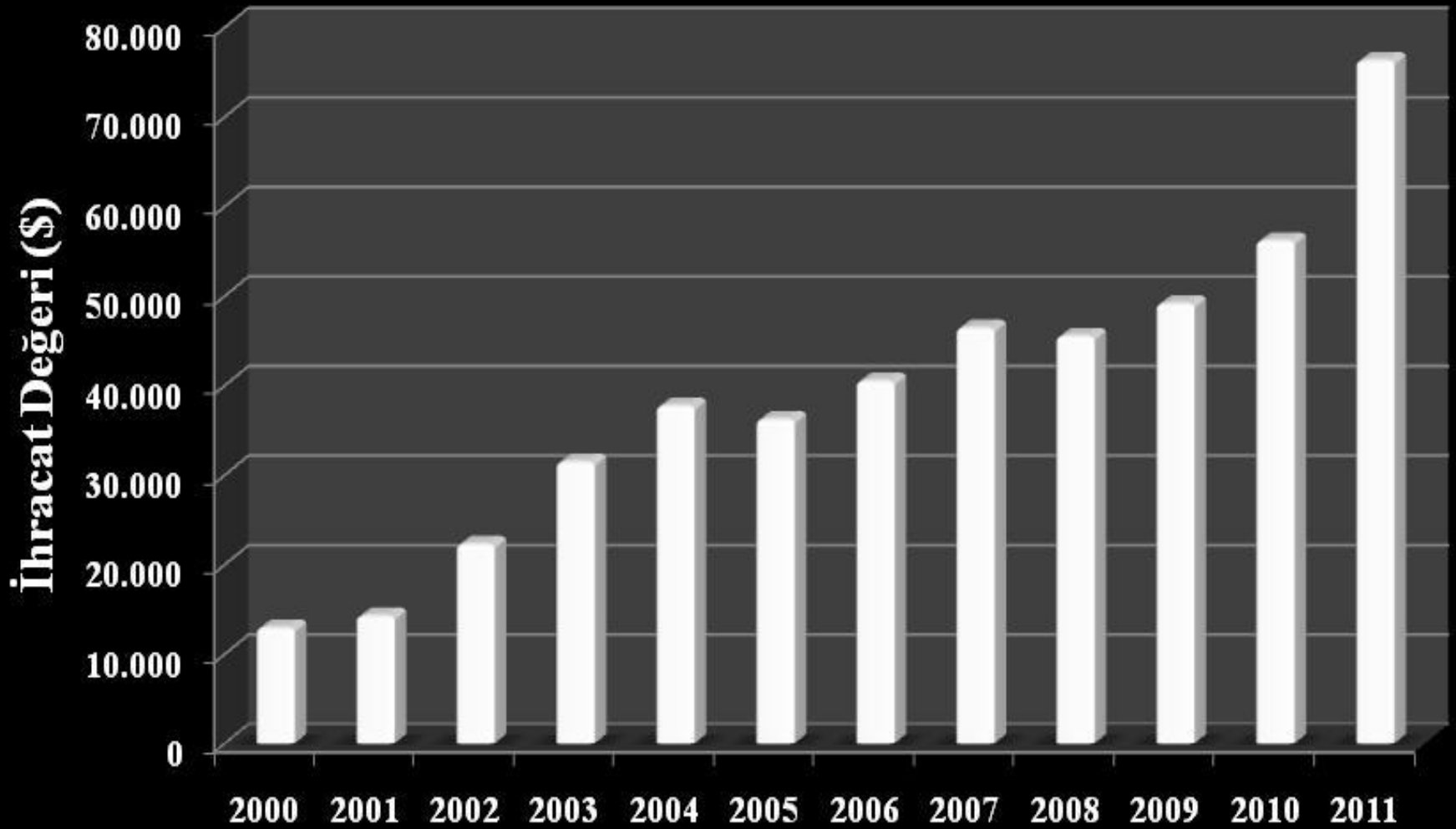
Türkiye Süs Bitkileri İhracatının Ürün Gruplarına Göre Değişimi

Ürün Grubu	Değer (\$) (2005)	Değer (\$) (2013)
Kesme Çiçekler	27.810.000	35.002.000
Dış Mekan Süs Bitkileri	4.268.000	32.593.000
İç Mekan Süs Bitkileri	1.075.000	1.749.000
Çiçek Soğanları	2.748.000	2.001.000
Yosun ve Ağaç Dalları	-	6.811.000
TOPLAM	35.901.000	78.156.000

Türkiye'nin Ülkelere Göre Süs Bitkileri İhracatı (2011)

Türkiye Süs Bitkileri İhracatının Yıllara Göre Değişimi

Türkiye Süs Bitkileri İthalatının Ürün Gruplarına Göre Değişimi (2013)

Ürün Grubu	Değer (\$)	Pay (%)
Kesme Çiçekler	3.198.000	3.75
Dış Mekan Süs Bitkileri	58.487.000	68.61
İç Mekan Süs Bitkileri	16.463.000	19.31
Çiçek Soğanları	7.100.000	8.33
TOPLAM	85.248.000	100,0

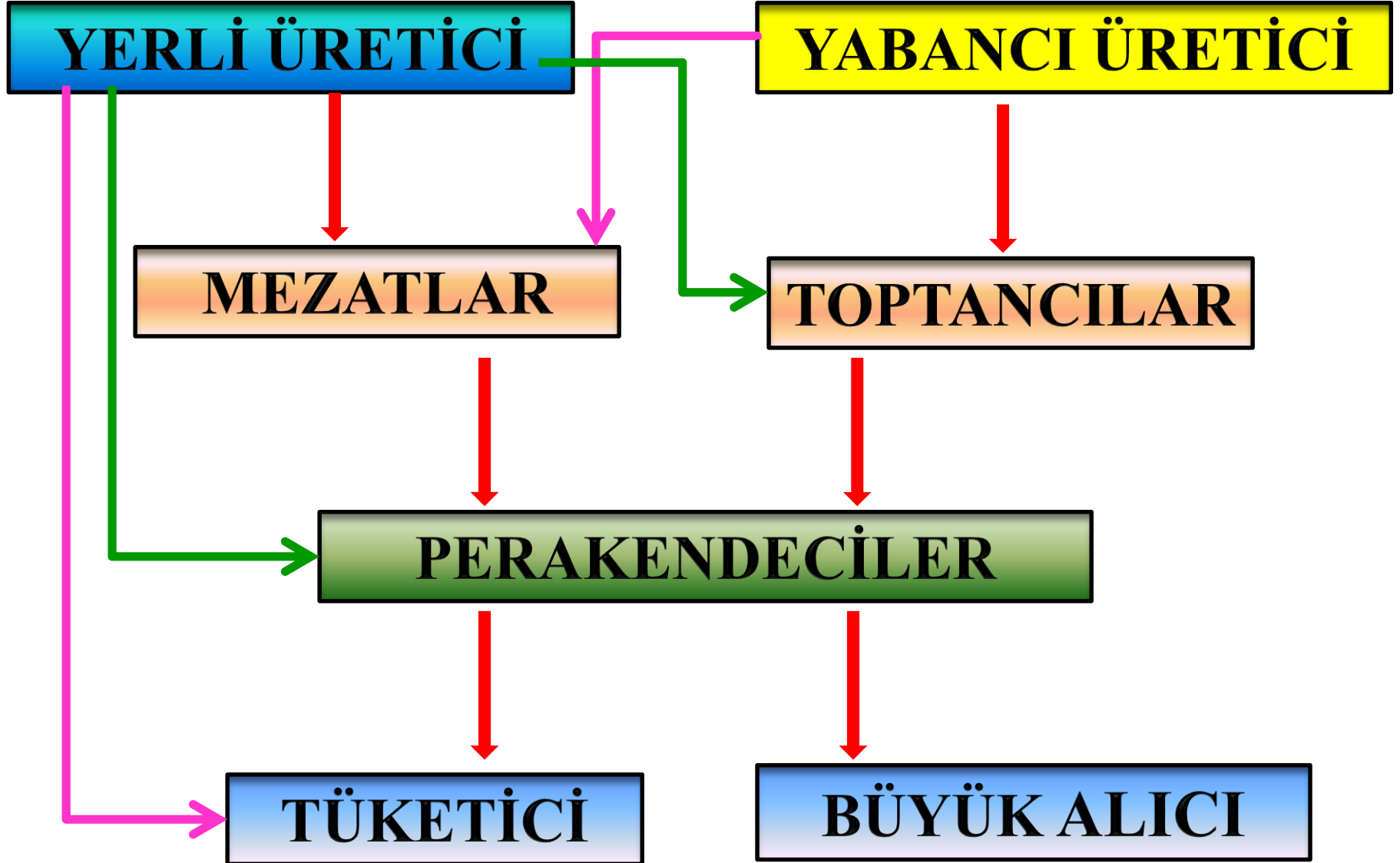
Çiçek Sektöründe Dünya Lideri:

HOLLANDA MODELİ

HOLLANDA

- ❖ Kesme çiçek sektöründe dünya lideri
- ❖ Re-export
- ❖ 55.000 adet işletme (mezatlar, toptancılar, ihracatçılar, ithalatçılar ve perakendeciler)
- ❖ Üretim alanları **Amsterdam ve Lahey'in Batısında** yoğunlaşmıştır
- ❖ Ürünler başta kesme çiçek olmak üzere, saksılı ve dış mekan süs bitkileri, çiçek tohumları, çiçek soğanları
- ❖ Çiçeklerin %90'ı mezatlarda satılmaktadır
- ❖ Çiçek sektöründe toptancı halleri bulunmamaktadır
- ❖ Modern sera teknolojisi ve modern yetiştirme teknikleri

HOLLANDA'DA KESME ÇİÇEKLERİN DAĞITIM ZİNCİRİ

AALSMEER ÇİÇEK MEZATI

- ❖ 1972 yılında kurulmuştur
- ❖ Hollanda Çiçek Mezatlari Birliği (VBN)'ne bağlıdır
- ❖ Kapladığı alan **950 dekar**
- ❖ Günde ortalama 6000 satıcı ve 1000 alıcı tarafından 55.000 işlem gerekleſir
- ❖ Saatte **120 tır** yüklenmektedir
- ❖ Üreticilerin %72'si mezata üyedir
- ❖ Satışların %80'i Avrupa'ya
- ❖ Mezat işlemi sabah 06.30'da başlar
- ❖ Mezat satışlarının %95'i müzayede salonunda (Auction Clock) gerekleſir
- ❖ Soğuk hava depoları, paketleme üniteleri, tır yükleme rampaları, 5 adet mezat salonu toplam 13 adet mezati , vazo ömrü belirleme odaları bulunur
- ❖ Müzayede de **düşen fiyat sistemi** uygulanır.

Hollanda'da Süs Bitkileri retim Alanları

rn Grubu	2000 retim Alanı (Dekar)	2011 retim Alanı (Dekar)
Kesme iekler	62.790	53.760
İç Mekan Süs Bitkileri	22.000	22.550
iek Soğanları ve Soğanlı Bitkiler	208.490	190.177
Dış Mekan Süs Bitkileri	126.410	180.601
TOPLAM	419.690	450.409

Hollanda'da Kesme Çiçek Üretim Alanlarının Yıllar ve Türlerine Göre Değişimi

Tür	2000 Alan (Dekar)	2011 Alan (Dekar)
Kesme Gül	9320	4590
Kasımpatı	7740	5100
Lilium	2760	2010
Gerbera	2530	1790
Freyza	2210	1030
Orkide	2120	2650
Alstromerya	1190	640
Karanfil	860	190
Anthurium	900	840
Lisianthus	-	470
Diğer	33.160	4970

Hollanda'da Kesme Çiçek Üretim Alanlarının Azalmasının Nedenleri

- ❑ İşçilik
- ❑ İklim koşulları
- ❑ Enerji maliyetleri
- ❑ Toprakların diğer amaçlara yönelik kullanım alanlarının azalması

ÇÖZÜM;

- ❑ Üretim alanlarını işçiliğin ucuz, fazla enerjiye gereksinim duyulmayan, uygun iklim koşullarına sahip **Afrika ve Asya'daki ülkelere** kaydırmışlardır.

Hollanda'nın Ürün Gruplarına Göre Süs Bitkileri Üretim Değeri (2010)

Ürün Grubu	Değer (milyon €)
Kesme Çiçek ve İç Mekan Süs Bitkileri	4110
Çiçek Soğanları ve Soğanlı Bitkiler	525
Dış Mekan Süs Bitkileri	600
TOPLAM	5235

= ~ 16 milyar 752 milyon TL (1€=3.2 TL)